

YURAK-QON TOMIR KASALLIKLARI VA UNI DAVOLASH UCHUN TAVSIYALAR

Sagdullayeva Shaxzoda

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7228314>

Kalit soʻzlar:

Yurak-qon tomir kasalliklari (KVD) qon aylanish tizimining (yurak, arteriyalar, tomirlar) organik va funktsional patologiyalari guruhidir. Yurakning buzilishi sternum orqasida ogʻriq va ogʻirlik hissi, nafas qisilishi, notekis yurak ritmi va tez yurak urishi bilan shubhalanishi mumkin. Bosh va boʻyin tomirlarining shikastlanishi bilan bosh ogʻrigʻi, tinnitus, hushidan ketish kuzatilishi mumkin. Periferik qon tomir kasalliklari oyoqlarda ogʻriq, shish, oqsoqlik bilan birga keladi. Koʻpgina CVDlar hayot uchun juda xavflidir va agar alomatlar paydo boʻlsa, darhol kardiolog yoki umumiy amaliyot shifokoriga murojaat qilishingiz kerak - u sizni toʻgʻri mutaxassisga yuboradi.

Epidemiologiya

Yurak-qon tomir (yurak-qon tomir) kasalliklari keng tarqalganligi va oʻlim darajasi yuqori boʻlganligi sababli butun dunyoda jiddiy sogʻliqni saqlash muammosidir. Dunyoda barcha oʻlimlarning uchdan bir qismi qon aylanish tizimi kasalliklaridan (ularning 85 foizi yurak xuruji yoki insult tufayli), 75 foizdan ortigʻi iqtisodiy rivojlanish darajasi past va oʻrta boʻlgan mamlakatlarda sodir boʻladi. Rossiyada KVH bilan kasallanish barcha kasalliklar tarkibida 19% dan ortiq, oʻlim darajasi 50% ni tashkil qiladi. Jahon sogʻliqni saqlash tashkiloti (JSST) mutaxassislari yurak-qon tomir kasalliklaridan kasallanish va oʻlimning yanada oshishini bashorat qilmoqdalar.

Pensiya yoshidagi odamlar qon tomir va yurak kasalliklariga koʻproq moyil, ammo soʻnggi oʻn yilliklarda bu kasalliklar sezilarli darajada "yoshroq" boʻlib qoldi. Shunday qilib, koroner yurak kasalligi koʻpincha oʻttiz yoshli bolalarda birinchi marta tashxis qilinadi va qirq yoshdan boshlab u erta oʻlimning sababi boʻladi. Kasallik statistikasi shuni koʻrsatadiki, yurak-qon tomir patologiyalari bilan kasallanish va oʻlim erkaklarda ayollarga qaraganda 1,5 baravar yuqori.

CVD tasnifi

Eng keng tarqalgan, ijtimoiy ahamiyatga ega boʻlgan KVH quyidagilarni oʻz ichiga oladi:

Gipertenziya - bu qon bosimining doimiy oʻsishi.

Ateroskleroz - arteriya lümenini xolesterin plitalari bilan qoplash. Koronar tomirlarning magʻlubiyati yurak ishemik kasalligiga, bosh va boʻyin arteriyalari - miyaga ishemiyaga (qon taʼminoti etishmasligi), oyoqlarning katta arteriyalari - oyoq-qoʻllarining ishemiyasiga olib keladi.

Yurakning ishemik kasalligi - bu yurak tomirlarining tiqilib qolishi (lümenining torayishi) tufayli miyokardning qon bilan ta'minlanishining buzilishi. Kasallikning o'tkir shakli miyokard infarktidir.

Yurak aritmiyalari - yurak ritmi va o'tkazuvchanligining buzilishi.

Yallig'lanishli yurak kasalligi - otoimmün yoki yuqumli tabiatning perikard qopiga, mushak qatlamiga yoki yurakning ichki biriktiruvchi to'qimalariga ta'sir qiladigan shikastlanishlari - mos ravishda perikardit, miokardit, endokardit. Eng keng tarqalgani revmatik yurak kasalligi.

Serebrovaskulyar patologiyalar - miya tomirlarining kasalliklari. Bosh va bo'yinning asosiy tomirlarida qon aylanishining buzilishining o'tkir shakli ishemik insult (miya infarkti) hisoblanadi. Qon tomir devorining yaxlitligi yoki to'lovga layoqatsizligi buzilgan taqdirda gemorragik insult rivojlanadi (miya ichiga qon quyilishi).

Tromboangiitis obliterans - oyoq-qo'llarining ishemiyasi bilan kechadigan oyoqlarning kichik arteriyalarining progressiv yopilishi (avval spazm tufayli, keyin tromboz tufayli).

Venoz tromboz va o'pka emboliyasi (PE) - tomirlarning lümenini yoki o'pkaga qon quyish uchun mas'ul bo'lgan asosiy arteriyaning to'liq yoki qisman yopilishi.

Kamroq tarqalgan:

tug'ma va orttirilgan yurak nuqsonlari;

yurak o'smalari;

tizimli vaskulyit;

tizimli qon aylanishining arteriyalarining tromboemboliyasi (periferik, tutqich va boshqalar).

Oldini olish

Kasallikning birlamchi profilaktikasi uning oldini olishdan iborat bo'lsa, ikkilamchi - mavjud patologiya bilan asoratlarni, relapslarning kuchayishini oldini olishga qaratilgan. Yurak-qon tomir kasalliklarining birlamchi profilaktikasi birinchi navbatda bemorga bog'liq va turmush tarzini qayta ko'rib chiqishdan iborat - sog'lom bo'lish uchun siz muvozanatli ovqatlanishingiz, yomon odatlardan voz kechishingiz, ortiqcha vazndan xalos bo'lishingiz, ko'proq harakat qilishingiz kerak.

Ikkilamchi profilaktika doirasida yurak-qon tomir kasalliklari bo'yicha shifokorlarning tavsiyalari:

sog'lom turmush tarzi;

birga keladigan kasalliklarni davolash - diabetes mellitusda qon glyukoza darajasini nazorat qilish, uning faoliyati buzilgan taqdirda qalqonsimon gormonlar kontsentratsiyasini normallashtirish;

normal qon bosimini ushlab turish;

aspirinni umrbod qabul qilish (qonning viskozitesini kamaytirish va tromboembolik asoratlarni oldini olish uchun), statinlarni (aterosklerozning oldini olish uchun).